

PERCEPȚIA SOCIALĂ A SINDICATELOR

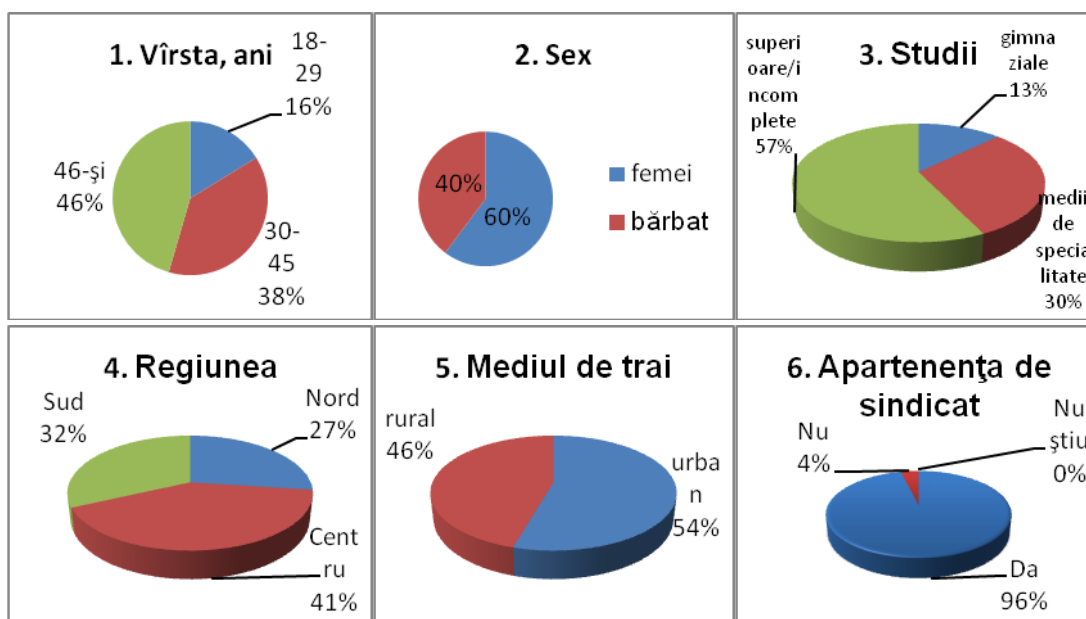
Studiu sociologic

1. INTRODUCERE

Prezentul raport face parte dintr-un studiu sociologic, prevăzut în planul de cercetări, efectuat de către Institutul Muncii al Confederației Naționale a Sindicatelor din Republica Moldova, și susținut de federațiile sindicale naționale și teritoriale.

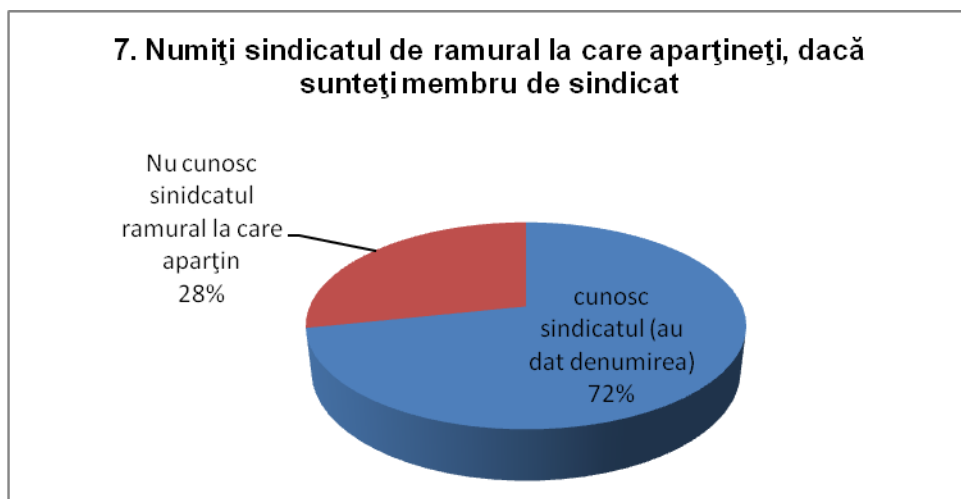
Scopul studiului a vizat identificarea principalelor particularități a percepției sociale a mișcării sindicale în Republica Moldova.

În scopul analizei evoluției percepției sociale a sindicatelor din Republica Moldova în perioada actuală, precum și rolului mișcării sindicale în realizarea raporturilor de muncă, Institutul Muncii a inițiat un sondaj de opinie în rândurile membrilor sindicali pe un eșantion de 639 de persoane în mai multe localități ale republicii.

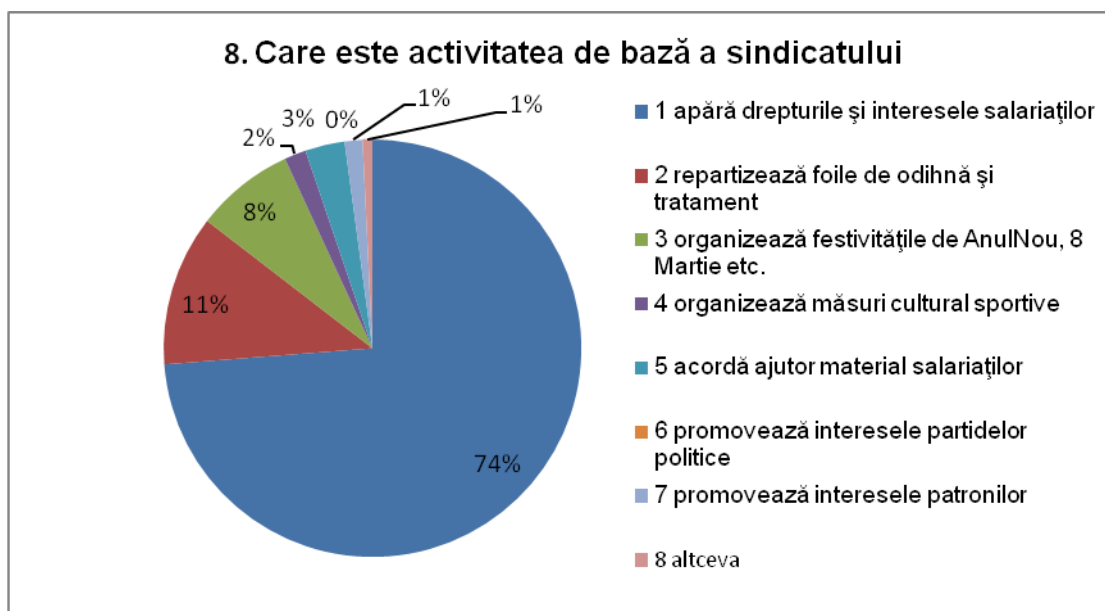


2. ANALIZA INDICATORILOR

Pornind de la dorința aprecierii rolului social al sindicatelor, am tins să cuprindem un eșantion maxim reprezentativ de membri de sindicat. Astfel 96 % din respondenți sau identificat ca partajați unei organizații sindicale din Republica Moldova și doar 4% din aceștia sau declarat ca ne aparțin. (6) Pe de altă parte doar 72% au putut numi sindicatul din care fac parte și respectiv 28% nu cunosc sindicatul ramural de care aparțin. Circa o treime din respondenți din start nu pot sa se identifice cu un anumit sindicat, iar aceasta poate dăuna unei note generale pe care societatea (membrii sindicali în special) pot să o acorde sindicalismului în Republica Moldova. (7)

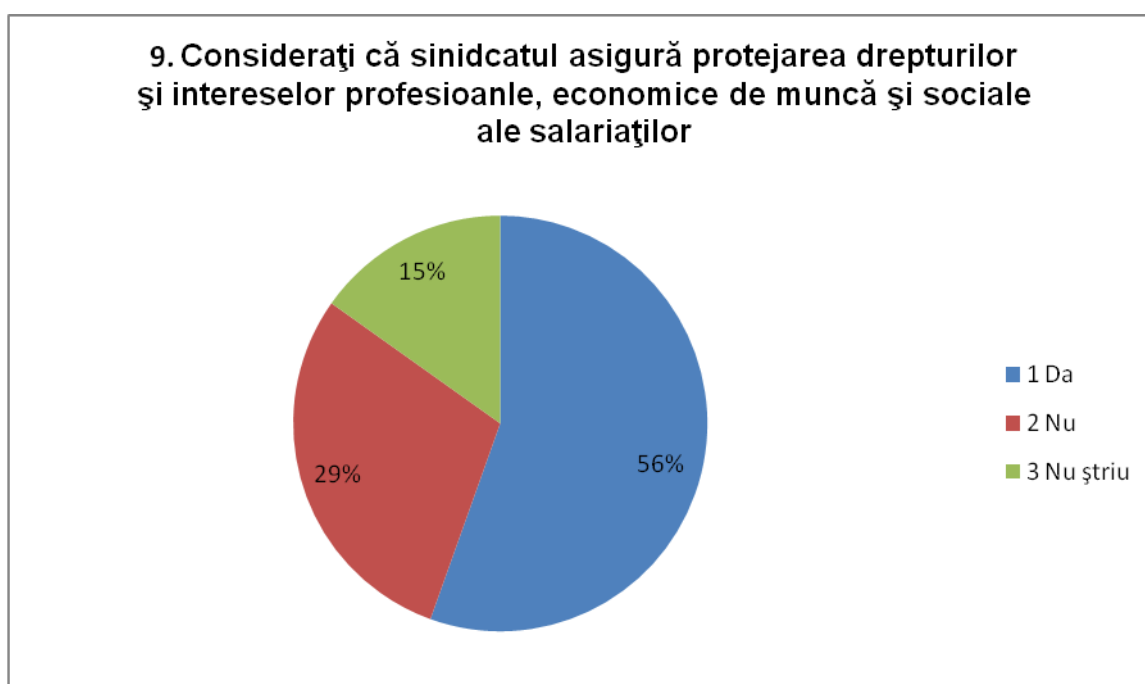


Analiza percepției activităților de bază a sindicatului de către membrii săi evidențiază că circa 2/3 din respondenți (74%) numesc drept „activitate de bază” – apărarea drepturilor și intereselor salariaților. După două decenii de reforme continue a mișcării sindicale în Republica Moldova 10% din respondenți rămân să considere că activitatea de bază a sindicatului este organizarea activităților sportiv-culturale, iar 11% - consideră că sindicatul este organizația care repartizează foi de odihnă și tratament. Reieșind din această diagramă 26% din respondenți poziționează sindicatul pe picior de cvasi subiect în raporturile de muncă, plasând apărarea drepturilor și intereselor salariaților cel puțin ca activitate secundară. (8)



În conformitate cu prevederile legislației contemporane a muncii precum și opțiunile principale pe care le atribuie membrii sindicali sindicatului, în proporție de 56% aceștia consideră că sindicatul asigură protejarea drepturilor și

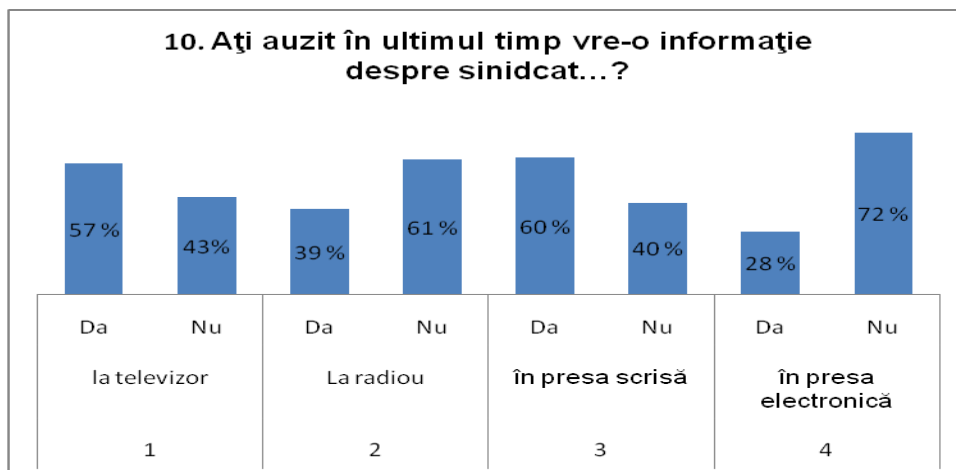
intereselor profesionale, economice de muncă și sociale ale salariaților, o treime adică 29% sunt de lată părere, iar 15% sunt indeciși, ei nu știu dacă asigură sau nu sindicatul protejarea salariaților. Analiza datelor din sondaj în raport cu alte studii efectuate anterior de Institutul Muncii, cu privire la credibilitatea respondenților în organizația sindicală ca apărător a drepturilor angajaților pare să rămână constantă în timp. Imaginea sindicatului în acest context oscilează foarte puțin. Astfel cercetarea „*Rolul mișcării sindicale în evoluția raporturilor de muncă din Republica Moldova în noile condiții economice*” realizată în anul 2004 ne arăta că 35% din respondenți considerau că rolul sindicatelor din Republica Moldova în apărarea drepturilor angajaților este mediu. Totodată, 25% din cei chestionați s-au pronunțat pentru un rol înalt, în timp ce alte 40% s-au pronunțat pentru un rol slab. (9)



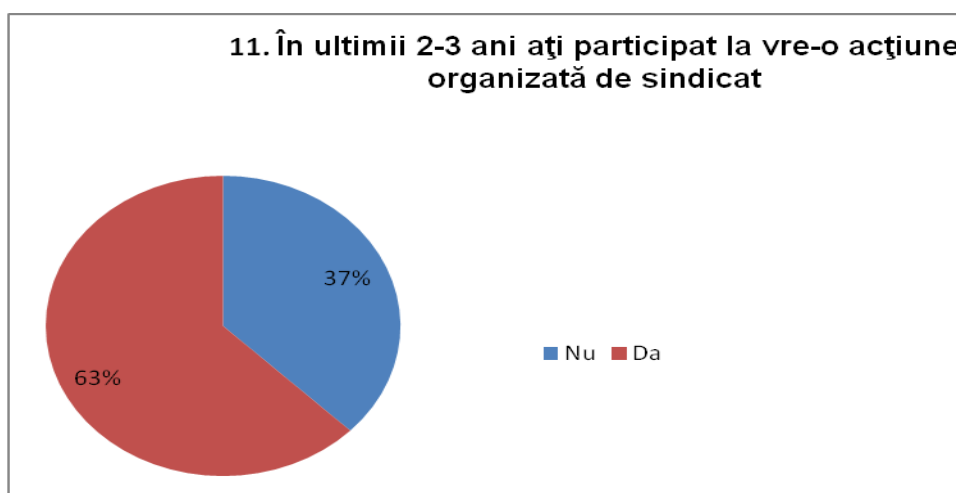
Utilizarea resurselor media în crearea unei percepții a mișcării sindicale din Republica Moldova constituie un element de maximă importanță. Chiar dacă majoritatea respondenților au auzit informații despre sindicat la televizor, un număr important de respondenți au ales opțiunea – nu. Cât privește informarea prin intermediul radioului, această structură media este utilizată foarte puțin pentru transmiterea mesajelor din partea sindicatului.

Analiza canalelor de culegere a informațiilor despre activitatea sindicatelor evidențiază că cel mai mare vehicul al informației despre sindicat este mass media scrisă, aceasta utilizează subiectul în discuție în proporție de 60% la sută, pe locul doi se situează televiziunea 57% - da, contra 43% - nu, apoi radioul și pe ultimul loc presa electronică.

Această poziționare se datorează mai multor factori. Ocuparea locului Unu de către „presa scrisă” poate fi explicată printr-o intervenție a organului de presă a Confederației Naționale a Sindicatelor – ziarul „Vocea poporului”. Alt factor constituie vârsta respondenților, peste 80% din respondenți sunt trecuți sau se afla peste vârsta limită a tinereții. Pentru aceste categorii de vârstă este caracteristic utilizarea mai mică a presei electronice. (10)

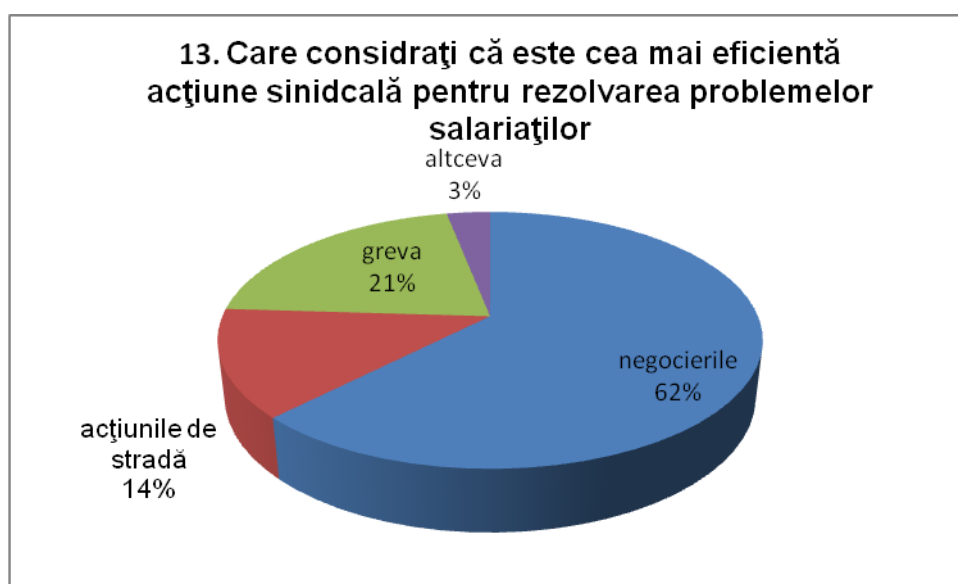


Capacitățile organizatorice ale organizațiilor sindicale rămân a fi incontestabile. Munca depusă de liderii de sindicat în activitatea de organizare se reflectă în întrebarea 11 și 12 a chestionarului. Majoritatea covârșitoare, adică 63 % din respondenți au participat la acțiuni organizate de sindicate și 37 % nu, totodată 75 % sunt disponibil să participe la acțiunile organizate de sindicat și doar o pătrime (25%) – nu. Trebuie să specificăm că itemul nu a particularizat activitățile pe domenii ci le-a privit în ansamblu. (11, 12)





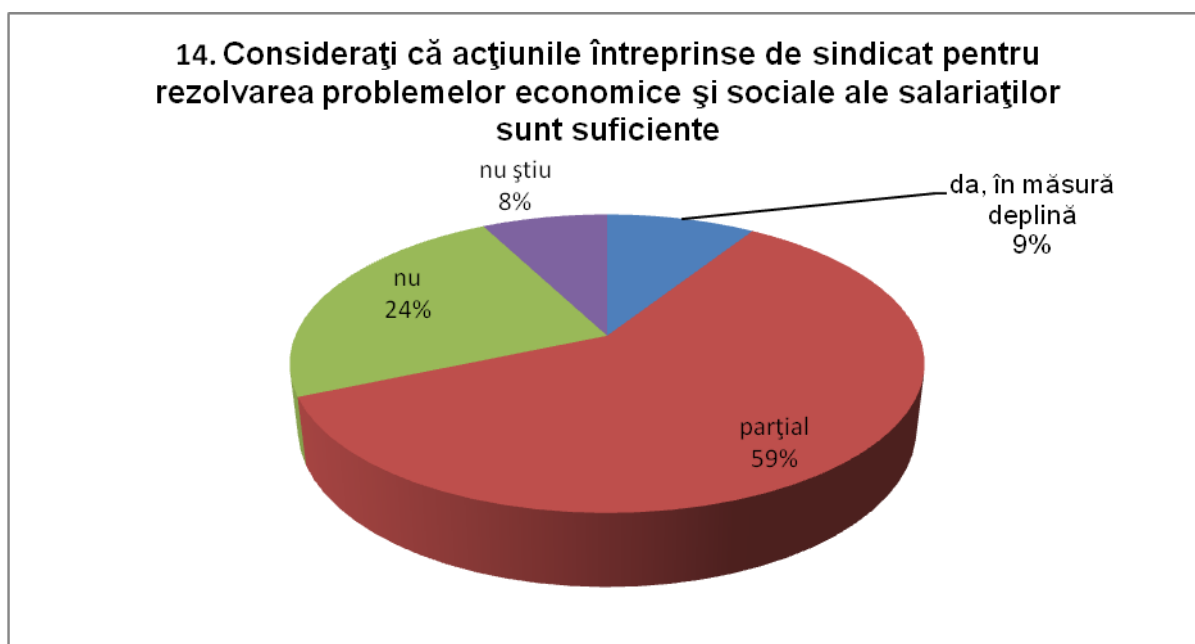
Dacă analizăm rezultate din ultimele diagrame în raport cu întrebarea 13 a chestionarului putem observa că respondenții ar participa la activitățile sindicatelor dar nu și la manifestări de stradă sau alte activități de protest. În organizarea a astfel de activități sindicatele trebuie să țină cont că doar 35% din cei 75% identificați anterior ar fi prezenți. Întrebarea „Care considerați că este cea mai eficientă acțiune pentru rezolvarea problemelor salariaților?” – respondenții au preferat să răspundă că negocierile pentru care au optat 62%. (13)



Satisfacția respondenților față de măsurile întreprinse de sindicat la fel ridică semne de întrebare. Doar 9% sunt deplin satisfăcuți de acțiunile întreprinse de sindicat pentru rezolvarea problemelor economice și sociale ale salariaților, marea majoritate 59% sunt satisfăcuți parțial, iar 24% categoric nu. Indeciși sunt 8%.

Interesant este și faptul că valoarea considerației depline și parțiale luată în ansamblu adică 68%, se apropie de cea identificată prin itemul 13, unde 62%

consideră că negocierea este cea mai eficientă acțiune sindicală pentru rezolvarea problemelor salariaților. (14)



Intervenția sindicatelor în viața politică în permanență a stârnit subiecte controversate de discuție. În cercetarea realizată ca și în multe anterioare am introdus acest subiect pentru identificarea atitudinii membrilor de sindicat în raport cu implicarea organizațiilor din care fac parte în viața politică. Din totalul de respondenți 59 % se pronunță că implicarea sindicatelor în politică nu este necesară, 23 % optează pro implicare și 18 % nu știu dacă este sau nu necesar implicarea în viața politică a sindicatului. (15)



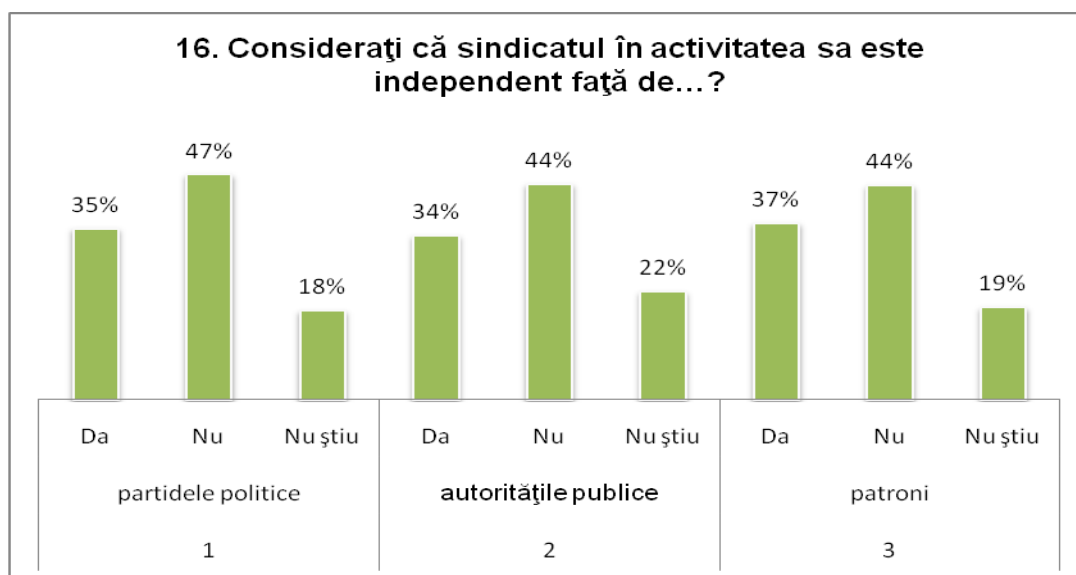
Independența luării deciziei unei structuri față de altele, incontestabil sporește în imagine și percepere. Totodată activitatea sindicatelor în arealul său de manifestare inevitabil este legată de interacțiunea cu ceilalți doi actori: autoritățile publice și patronii. Pe de altă parte considerăm că este justă și întrebarea legată de independența sindicatului față de partidele politice, ea se

datorează multiplelor perturbații ale vieții politice în ultimii ani în Republica Moldova.

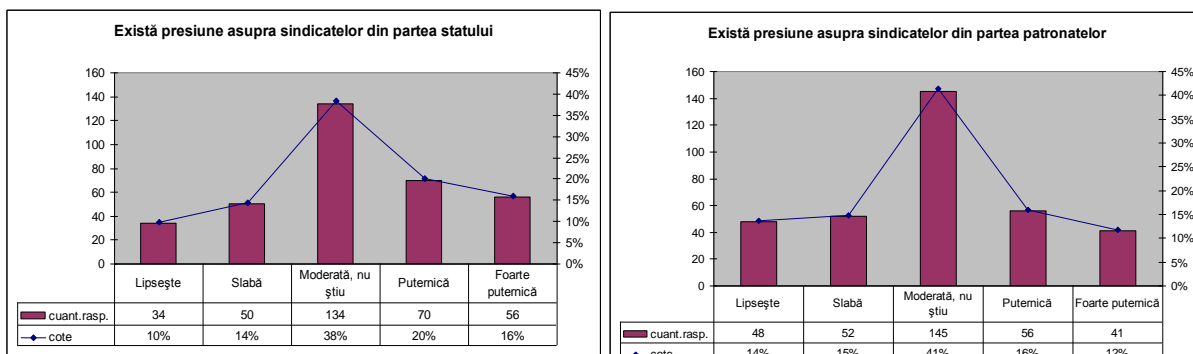
Deși la întrebarea numărul 7 „Care este activitatea de bază a sindicatului?” – răspunsul „promovează interesele partidelor politice” a acumulat 0%, respondenții în totalitatea sa 35% consideră că sindicatul este independent față de partidele politice, 47% sunt convingși că partidele politice influențează asupra sindicatelor și doar 18 % nu se pot pronunța asupra acestei relații. Independența față de ceilalți doi actori ai dialogului social se află relativ pe picior de egalitate. Astfel, 44% din respondenți consideră că sindicatele nu sunt independente de autoritățile publice și patroni, totuși nivelul independenței pe care o acordă în apreciere respondenții diferă: 34% consideră că sindicatul este independent față de autoritățile publice și 37% față de patroni.

O întrebare analogică am acordat-o în cercetarea menționată mai sus „*Rolul mișcării sindicale în evoluția raporturilor de muncă din Republica Moldova în noile condiții economice*”, prin care rezultatele sondajului arătau că asupra organizației sindicale, într-adevăr, există o oarecare presiune atât din partea statului, cât și din partea patronatelor. Astfel, 36% din respondenți consideră că există presiune puternică asupra sindicatelor din partea statului, în timp ce numai 10% consideră că o asemenea presiune nu există, iar 26% din respondenți consideră că există presiune puternică asupra sindicatelor din partea patronatelor, în timp ce 14% consideră că aceasta lipsește.

Dacă să analizăm în ansamblu această diagramă, atunci observăm că respondenții consideră că sindicatul este în proporție mai mare independent de patron și totodată dependent de partidele politice.(16)

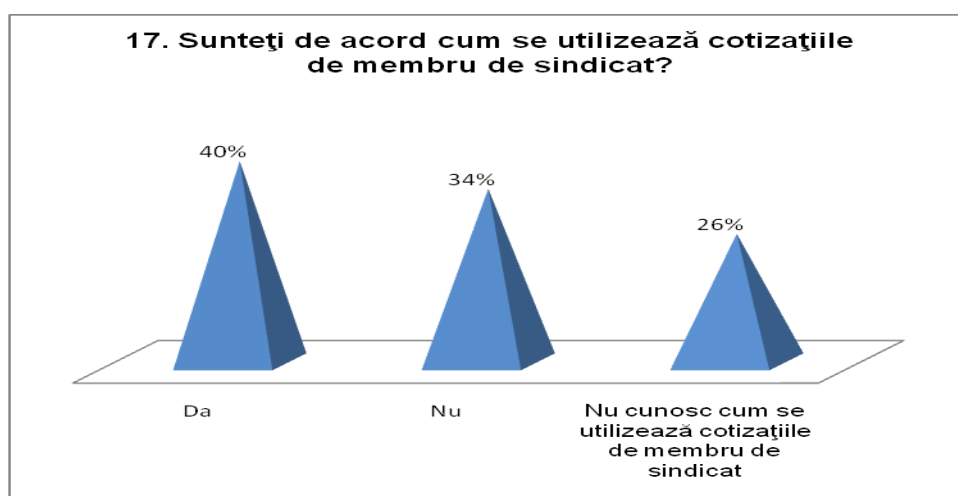


Pentru comparație aducem diagramele citate:



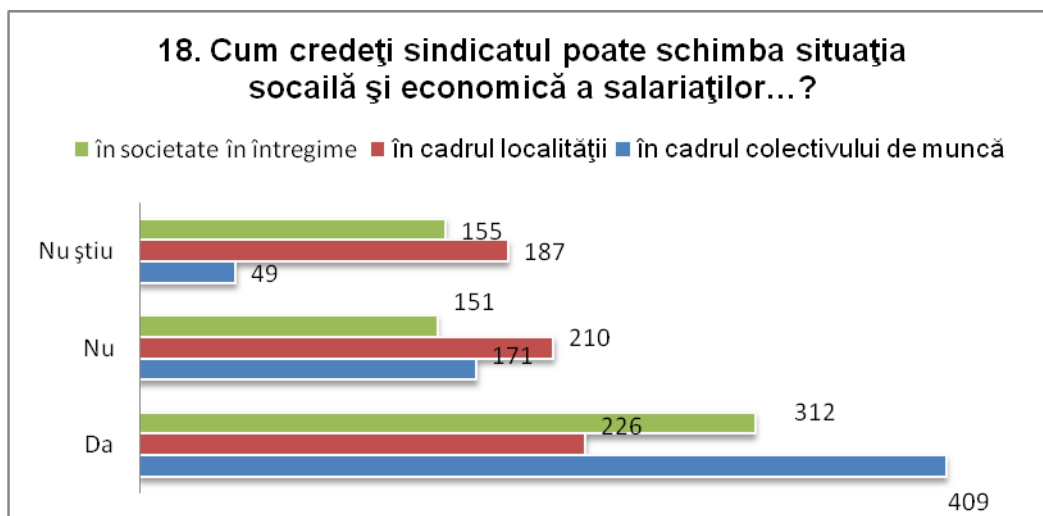
Calitatea de membru de sindicat permite angajatului prin lege să se pronunțe atît cu privire la bugetele formate din cotizații cât și asupra structurii cheltuielilor acestora. Totodată ceva mai mult de o pătrime din respondenți (26%) nu cunosc cum se utilizează cotizațiile de membru de sindicat. Am putea să presupunem că aceștia sunt cei 28% care nu știu din ce sindicat fac parte (diagrama (7)).

Cât privește utilizarea cotizațiilor de membru de sindicat acordul pozitiv întrunește doar de la 40% de respondenți, pe când 34% nu sunt de acord eventual putem presupune că aceștia ar dori anumite schimbări în această privință. (17)



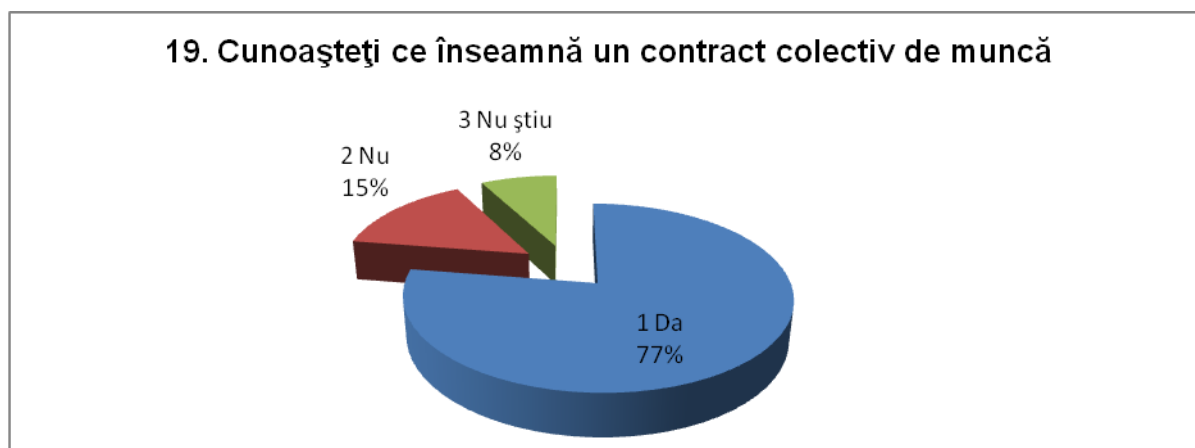
Pornind de la premisa că sindicatul este o „unealtă în mâinile” membrului de sindicat pe care acesta o poate folosi în schimbarea situației socio-economice, respondenților li sa propus să se exprime asupra posibilităților sindicatului de a produce schimbări în această situație. Totodată rezultatele cercetării prezintă că posibilitate maximă în a schimba ceva sindicatul o are în primul rând în cadrul colectivelor de muncă, după care urmează la nivelul societății în întregime, iar pe ultimul loc stă „în cadrul localității”. Dacă în primele două cazuri există un decalaj substanțial între da, nu, nu știu, atunci la nivel de localitate respondenții nu au răspuns bine pronunțat. Această situație

probabil este dictată de o poziție mai șubredă pe care o au sindicatele în localitățile de unde provin. La fel aceste răspunsuri își fac apariția din ineficiența conlucrării partenerilor sociali la nivel local. (18)

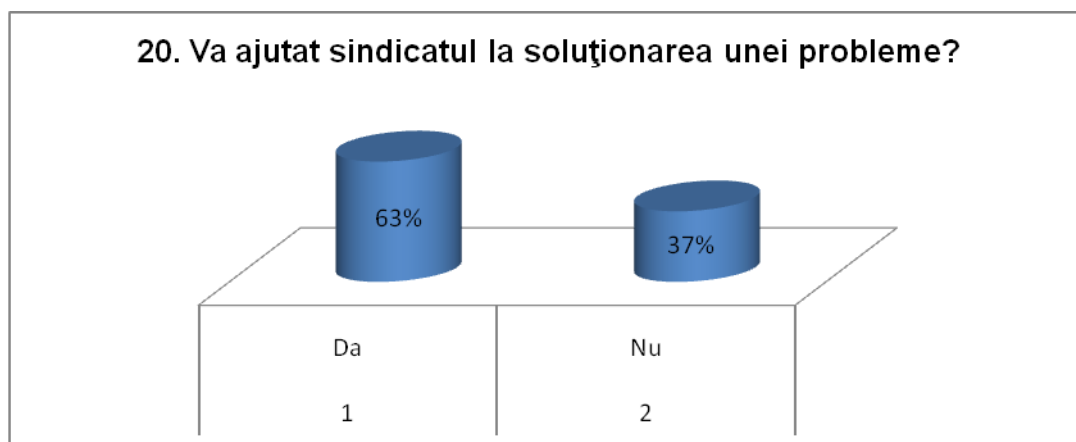


Contractul colectiv de muncă reprezintă o convenție încheiată în formă scrisă între angajator pe de o parte, și salariați prin reprezentanții lor desemnați sau prin sindicate, acolo unde ele există, de cealaltă parte. Deoarece asigură o stabilitate a relațiilor de muncă între angajați și angajatori contractul colectiv de muncă este un document foarte important pentru orice societate. Prevederile contractului colectiv de muncă produc efecte pentru toți salariații, indiferent de data angajării sau de afilierea lor la o organizație sindicală.

Institutul Muncii manifestă un interes deosebit față de acest subiect. Totodată în continuarea cercetărilor precedente am dorit să evidențiem dinamica atitudinii față de acest subiect și din partea respondenților. Luând în considerație că încheierea Contractului Colectiv de Muncă constituie piatra de temelie a activității sindicatelor, 77% cunosc ce înseamnă un contract colectiv de muncă. Din totalul persoanelor chestionate 15% nu cunosc categoric ceea ce este un contract colectiv de muncă, iar 8% nu știu să dea un răspuns la această întrebare. (19)



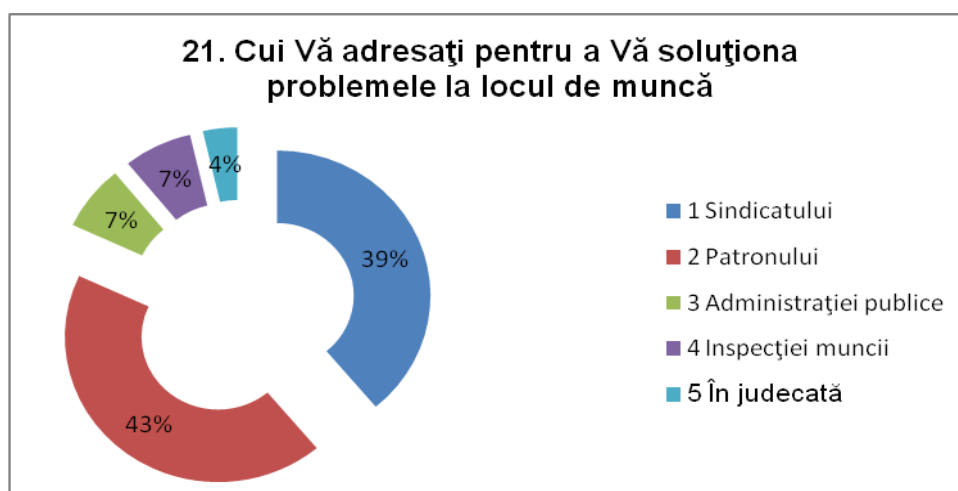
Implicațiile sindicatului în soluționarea problemelor personale este apreciată în mod diferit. Astfel 63% din respondenți au beneficiat de un ajutor din partea sindicatului, iar 37% nu. Ținem să menționăm că întrebarea a cerut un răspuns prompt și nu s-a referit și la alte interpretări, de aceea admitem că din acești 37% posibil nu toți au solicitat ajutor din partea sindicatelor.(20)



După cum s-a observat pe parcursul raportului, credibilitatea respondenților în organizația sindicală ca apărător și factor de decizie în soluționarea problemelor angajaților nu este în totalitate de partea sindicatului. Cu toate acestea, lucrătorii sunt conștienți că anume sindicatele, ar trebui să fie acele instituții care, tradițional, sunt competente în promovarea intereselor lor. Astfel 39% din respondenți au numit sindicatul ca organ cui se adresează pentru a soluționa problemele la locul de muncă.

Totodată problemele personale ale salariaților legate de locul de muncă tind a fi soluționate nu prin intermediul cuiva ci la direct salariat - patron, aceasta este confirmată de 43% din respondenți, iar luând în considerație că acolo unde administrația publică se află și pe poziția de angajator putem considera că sindicatele ca intermediar în soluționarea problemelor la locul de muncă sunt neantrenate sau chiar neglijate de 50% din angajați.

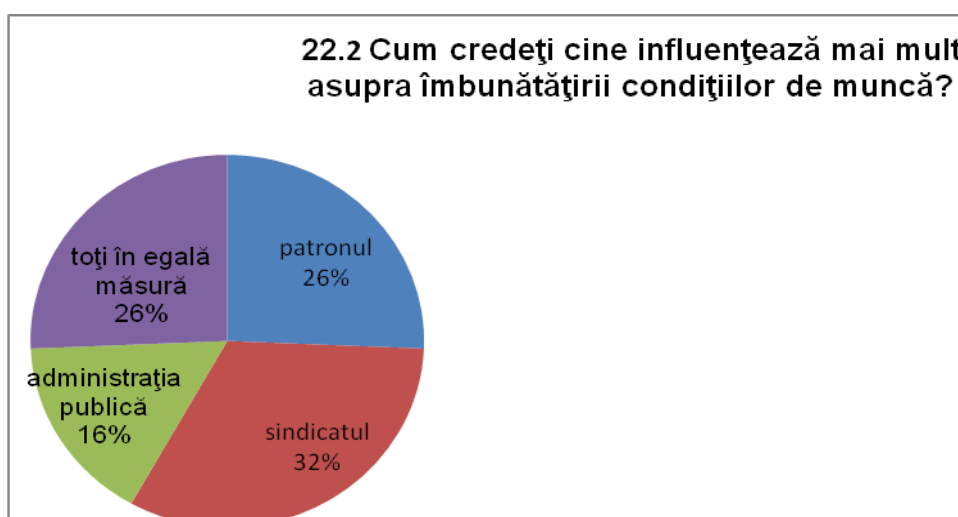
Altele 11% apelează pentru ajutor la inspectoratul muncii și instanțele de judecată respectiv 7% și 4%. (21)



Influența pe care o au partenerii sociali asupra multor condiții social-economice au determinat pe angajați să manifeste atitudine diferită față de actori, totodată putem observa că respondenții conștientizează că raportul dintre actori trebuie să fie pe picior de egalitate. În dependență de problemele vizate respondenții consideră că patronul manifestă cea mai înaltă influență asupra majorării salariilor (28%), iar administrarea publică cea mai mică influență (22%). Circa o pătrime din respondenți (26%) consideră că sindicatul influențează mai mult asupra salariilor, iar 24% acordă prioritate egală tuturor actorilor sociali. Acest rezultat ne atrage atenția și asupra faptului că persoanele intervievate în anumite condiții dau prioritate în această problemă patronului și sindicatului. (22.1)

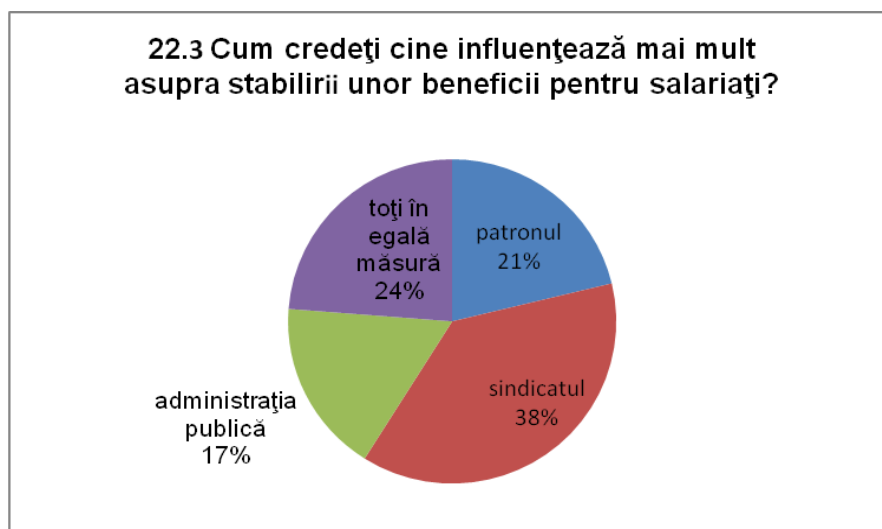


Într-o altă problemă și anume influenței asupra îmbunătățirii condițiilor de muncă respondenții acordă prioritate mai înaltă sindicatului pentru care au optat (32%), cel mai puțin implicat actor este considerat administrația publică care a acumulat (16%). Pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă respondenții au optat pentru doi actori sindicatul și patronatul care a acumulat (26%). Astfel dialogul acestor doi poate fi decisiv în ameliorarea problemei date. La fel interesant este și faptul că circa o pătrime din respondenți (26%) consideră că toți partenerii influențează asupra situației în egală măsură. (22.2)

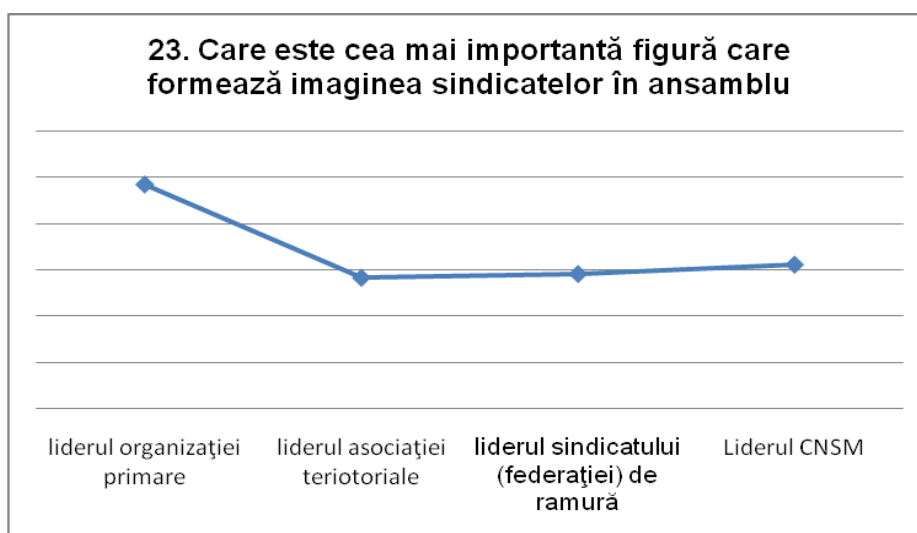


În același context, prioritățile acordate sindicatului în posibilitatea de a influența asupra luării deciziei în aceste probleme situația sa schimbat relativ, conform rezultatelor sondajului „*Rolul mișcării sindicale în evoluția raporturilor de muncă din Republica Moldova în noile condiții economice*”, 51% din cei chestionați considerau că sindicatele pot influența într-o oarecare măsură condițiile de muncă și salariile, în timp ce 25% din cei chestionați nu considerau astfel.

În pofida faptului că circa o pătrime (24%) din respondenți consideră că asupra stabilirii unor beneficii pentru salariați pot influența toți în egală măsură, doar 38% consideră că influența cea mai mare o are sindicatul, 21% patronul și 17% administrația publică. Chiar dacă sindicatul are ponderea cea mai înaltă totuși nu este net superioară. (22.3)



Această situație se poate datora unei altei cote procentuale depistate în următoarea diagramă. În topul figurilor care formează imaginea sindicatelor în ansamblu, prima poziție este ocupată de liderul organizației primare, locul doi liderul CNSM, urmat de liderul federației și liderul asociației teritoriale. (23)

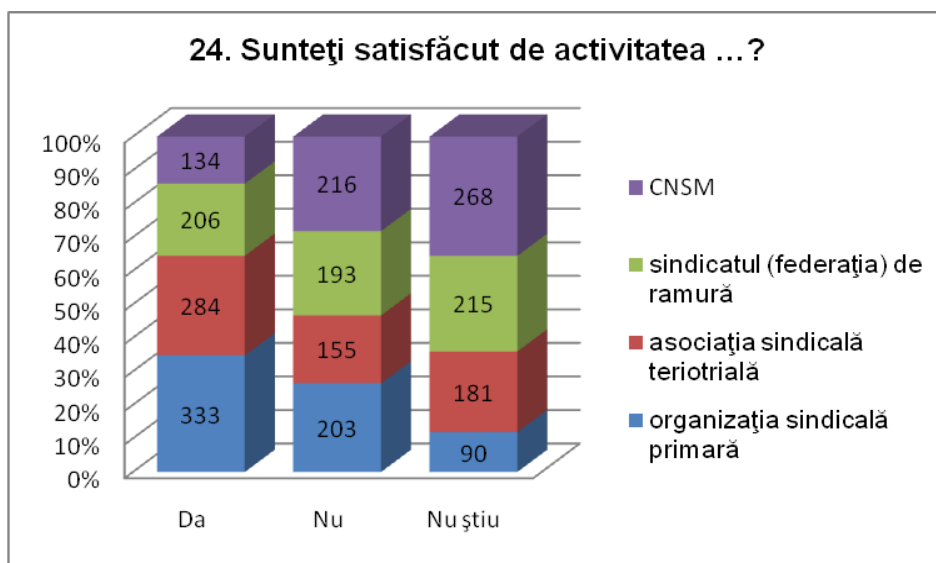


Preferințele respondenților față de activitatea principalelor structuri organizaționale sindicale se reprezintă în diagrama (24). Astfel, 53% sunt satisfăcuți de activitatea organizației sindicale primare, 33% - nu, 14 nu știu.

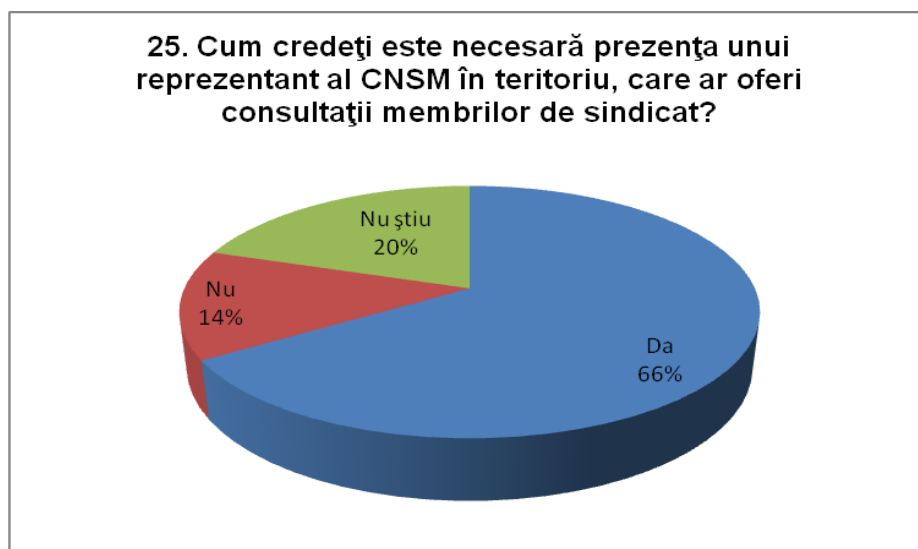
Atitudinea față de asociația sindicală teritorială respondenții și-au exprimat-o astfel: 46% sunt satisfăcuți, 25% - nu, 29% nu știu ce atitudine au.

Satisfacția respondenților față de activitatea sindicatului de ramură are cea mai interesantă expresie. Răspunsurile respondenților sunt repartizate relativ proporțional: 34% sunt satisfăcuți, nu - 31%, nu știu 35%.

Nivelul cel mai inferior în aprecierea satisfacției respondenții o au în activitatea CNSM: da - 22%, nu - 35%, nu știu - 43%.



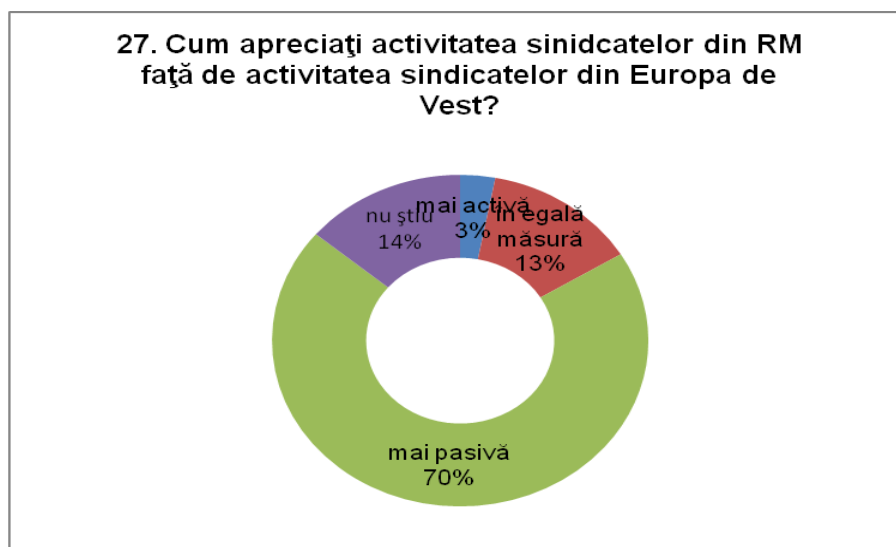
Nivelul inferior de satisfacție notificată față de activitatea CNSM, respondenții doresc să o compenseze prin necesitatea prezenței unui reprezentant al structurii în teritoriu. Pentru aceasta optează majoritatea absolută a celor intervievați. 66% consideră că este necesară prezența reprezentantului CNSM, 14% - nu și 20% nu știu dacă este sau nu necesară prezența.



Cu toate că doar circa o treime din respondenți consideră că sindicatele din Republica Moldova pot influența luarea deciziei în anumite situații, în topul actorilor sociali care sunt importanți pentru societate conform rezultatelor sondajului ele ocupă locul doi în topul preferințelor fiind devansat doar de Guvern, care a acumulat numărul cel mai mare de voturi. Pe locul trei al scării importanței pentru societatea sau plasat partidele politice și mass-media. Locurile 4 și 5 au fost declarate vacante deoarece ONG și Biserica sau situat pe locul 6 al topului.

26. Aranjați actorii sociali de mai jos în ordinea importanței pentru societate					
1	2	3	4	5	6
Sindicate	partide politice	Mass-media	ONG	Biserica	Guvern
119	50	41	42	62	404
197	134	105	21	66	96
142	150	167	34	79	52
114	130	132	116	113	27
47	74	122	195	143	34
20	101	72	231	176	26
639	639	639	639	639	639

Apreciind activitatea sindicatelor din Republica Moldova în apărarea drepturilor angajaților în comparație cu activitatea sindicatelor din Europa de Vest, participanții la sondaj s-au pronunțat în mod delicat. 70% au numit activitatea drept una mai pasivă, 3% mai activă, 13% nu văd o anumită diferență, iar 14% nu știu despre activitatea acestora și respectiv nu pot compara.



3. CONCLUZII

La finele studiului realizat putem conchide că pentru circa o treime din respondenți este necunoscut sindicatul la care aparține. Reieșind din aceasta putem să presupunem că acești respondenți au o apartenență formală, care au dobândit-o odată cu angajarea la locul de muncă.

Aceasta se evidențiază și prin faptul că un număr semnificativ de respondenți consideră că activitatea de bază a sindicatului nu constă în apărarea drepturilor salariaților ci în repartizarea foilor de odihnă și tratament precum și organizarea măsurilor cultural-sportive.

Pe de altă parte, 3/4 din persoanele intervievate cunosc pentru ce servesc organizațiile sindicale, dar numai 56% din respondenți consideră că sindicatul asigură protejarea drepturilor și intereselor profesionale, economice de muncă și sociale ale salariaților.

Principalele căi media pe care le-au utilizat sindicatele pentru a se manifesta în fața respondenților sunt Televiziunea și presa scrisă, cele mai puțin utilizate fost radioul și presa electronică.

În general acțiunile organizate de sindicat cuprind marea majoritate a respondenților, 63% au participat în ultimii 2-3 ani la acțiuni. Dorința de participare însă este cu mult mai mare - 75%, dar nu și la activități de masa de protest, grevă cu care sunt de acord doar 35%. Cele mai eficiente acțiuni sindicale pentru rezolvarea problemelor salariaților sunt numite negocierile – 62%.

Circa 2/3 din respondenți consideră că măsurile întreprinse de sindicat pentru rezolvarea problemelor economice și sociale ale salariaților sunt parțial și în deplină măsură suficiente, dar acestea ar trebui să aibă loc fără implicare în viața politică pentru care au optat doar 23%.

Aproximativ 35% din respondenți consideră că sindicatul este independent în acțiunile sale, iar circa 45% este de opinia că se află sub influența celorlalți actori sociali: patroni și autoritățile publice precum și în plan politic de partide.

Doar 40% din cei intervievați sunt de acord cum sunt utilizate contribuțiile lor financiare ca membru de sindicat, iar circa o pătrime din aceștia nu cunosc cum se utilizează cotizațiile lor.

Marea majoritate a respondenților consideră că sindicatele pot schimba situația socială și economică a salariaților în cadrul colectivului de muncă, jumătate din aceștia - în societate în întregime și mai puțin de o treime în cadrul localității.

Importanța pe care îl are contractul colectiv de muncă și efectele acestuia sunt bine cunoscute printre respondenți deoarece mai bine de 3/4 (77%) cunosc

ce înseamnă acest document, dar circa 1/4 rămâne înafara informațiilor cu privire la acesta.

Marea majoritatea a celor intervievați apelează la ajutor din partea sindicatului, 63% au sesizat ajutorul acordat la soluționarea unei probleme, dar numai 39% se adresează sindicatului pentru soluționarea problemelor la locul de muncă spre deosebire de 43% care merg la patron. Cele din urmă pot fi considerate în special de majorarea salariilor, care în opinia respondenților este influențată mai mult de patron 28% după care merge sindicatul cu 26%. În probleme legate de îmbunătățirea condițiilor de muncă și influența asupra stabilirii unor beneficii pentru salariați prioritate se dă sindicatului circa 35%.

Creatorul de imagine a sindicatului este considerat liderul organizației primare, care totodată întruchipează și activitatea organizației sindicale, aceste două poziții fiind cel mai solicitate în topul satisfacției față de activitate.

Totodată insatisfacția majoră față de activitatea CNSM mult probabil este legată de imposibilitatea accederii la consultații sau și neposedarea informațiilor respective de către respondenți, deoarece 66% consideră că este necesară prezența unui reprezentant al CNSM în teritoriu, care ar oferi consultații membrilor de sindicat.

În ce privește activitatea în general a sindicatelor din RM, respondenții consideră că este mai pasivă față de colegii săi din sindicatele din Europa de Vest.

În fine putem evidenția că sindicatul are un impact asupra circa 70% din respondenți. În general perceperea socială poate fi considerată înclinată de la satisfăcător spre bine. Principalele eforturi necesită a fi orientate spre:

- crearea de imagine a sindicatelor de ramură și structurilor confederației pentru identificare;
- sporirea transparenței financiare;
- popularizarea activității și pe alte căi media ca radioul și presa electronică;
- implicare mai activă în negocieri dar și popularizarea rezultatelor acestora;
- accentuarea efectelor semnării contractului colectiv de muncă ca principalul mijloc de apărare a drepturilor și intereselor profesionale, economice de muncă și sociale ale salariaților;
- neimplicarea sindicatelor în propagarea intereselor politice;
- dinamizarea activității sindicatelor prin identificarea metodelor utilizate de către sindicatele vest-europene.